

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Gf.III.30.436/2008/3. szám

A M A G Y A R K Ö Z T Á R S A S Á G N E V É B E N !

A Szegedi Ítéltábla dr. Kőszegfalvi Zsolt ügyvéd által képviselt **felperes neve (címe)** felperesnek - dr. Fekete Zoltán ügyvéd által képviselt **alperes neve (címe)** alperes ellen szerződésből eredő követelés iránt indított perében a Csongrád Megyei Bíróság 2008. május 13. napján kelt 11.G.40.067/2008/3. számú ítélete ellen az alperes által 4. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés, valamint a felperes által jelen eljárásban 2. sorszám alatt előterjesztett csatlakozó fellebbezés folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletét **helybenhagyja.**

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra 80.400 (Nyolcvanezer-négyszáz) Ft le nem rótt csatlakozó fellebbezési eljárási illetéket.

A peres felek másodfokú perköltségeiket maguk viselik.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S :

A felperes fuvarozással foglalkozó társaság, aki 2005. szeptember 5. napján megvásárolta a ... típusú **1.** forgalmi rendszámú tehergépkocsit. A gépjármű az adásvételkor egy darab indítókulccsal rendelkezett. A felperes a tulajdonát képező tehergépjárműre az alperesi biztosítóval 2006. március 30. napján vagyonbiztosítási szerződést kötött. A Casco biztosítás elválaszthatatlan részét képezte az alperesnél érvényben lévő Általános Vagyonbiztosítási és Különös Feltételeket tartalmazó Üzletszabályzat. A felperes a biztosítási szerződés alapján havi 8.645 Ft díj fizetésére volt köteles azzal, hogy lopáskár esetén 10 %, de minimum 200.000 Ft önrészt vállalt.

2006. szeptember 10. napján ismeretlen tettesek a felperesi társaság **cím 1** alatti telephelyéről eltulajdonították a perbeli gépjárművet, és a

szintén felperes tulajdonában álló **2.** forgalmi rendszámú ... típusú tehergépjárművet. A lezárt tehergépjárműveket a felperes kerítéssel körbezárt, és biztonsági kamerákkal ellátott telephelyéről tulajdonították el. A **2.** gépjármű kulcsa a kiegyenlítő tartályon, míg az **1. gépjármű** indítókulcsa a jobboldali légrugó bakján volt elrejtve a káresemény időpontjában. A lopások nyomán indult nyomozás során a **2.** gépjárművet fellelték, azonban a lopást elkövetők kiléte a nyomozás során nem volt megállapítható, ezért a Szegedi Rendőrkapitányság nyomozást megszüntető határozatot hozott.

A felperes a lopást az alperesnél bejelentette, az alperes a biztosítási összeg kifizetését megtagadta.

A **1. gépjármű** lopáskori forgalmi értéke 5.958.000 Ft volt.

A felperes kereseti kérelmében 6.500.000 Ft és járulécai megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Hivatkozott arra, hogy a felperes tulajdonában álló tehergépjárműre a felek között Casco biztosítási szerződés jött létre. A járművet ismeretlen tettesek eltulajdonították, azonban az alperes a vagyonbiztosítási szerződés ellenére a biztosítási összeget a felperesnek nem fizette meg.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Előadta, hogy habár vagyonbiztosítási szerződés fennáll a felek között, a biztosító a fizetési kötelezettsége alól mentesül, egyrészt azért, mert a gépjármű a szerződéskötéskor két kulccsal rendelkezett, ugyanakkor a káreseménykor már csak egy kulcs állt rendelkezésre, továbbá a felperes nem tett eleget kármegelőzési kötelezettségének, a jármű indítókulcsát a gépjárművön helyezte el, valamint hivatkozott arra is, hogy a gépjármű indítókulcsainak elhelyezéséről a felperesi cég alkalmazottai bírhattak tudomással, így a lopás „tippadással” jött létre.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest 2.681.100 Ft és járulécai megfizetésére, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Megállapította, hogy a peres felek között vagyonbiztosítási jogviszony keletkezett, amelyben a felperes igazolta a biztosítási esemény, lopáskár bekövetkezését. Az alperesi hivatkozásokra figyelemmel azt vizsgálta, hogy az alperes mentesülése bekövetkezhetett-e. Elsődlegesen a gépjármű kulcsainak számát vizsgálta. Az e körben lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként megállapította, hogy a biztosítási ajánlatban szereplő 2 db eredeti kulcs megjelölés nem a felperes tudtával került feltüntetésre, és az eladó ellentmondásos nyilatkozata sem alkalmas annak bizonyítására, hogy a vételkor a gépjármű két kulccsal rendelkezett. Az alperes tehát nem bizonyította azt, hogy a biztosítási szerződés megkötését követően egy kulcs eltűnése miatt a felperest súlyos gondatlanság terheli, ezért az alperes mentesülésére ez okból nem kerülhet sor. Másodlagosan a felperes alkalmazottainak magatartását vizsgálta, és a felmerült bizonyítékok mérlegelésével megállapította, hogy a Ptk. 556. § /1/ bekezdésében foglaltak szerint az alperes nem bizonyította, hogy a kárt a felperes alkalmazottja szándékosan, vagy súlyosan gondatlan magatartásával okozta, nem vált ismertté ugyanis sem a peres eljárásban, sem a büntetőeljárásban az elkövető személye, és bár az elkövetők az eltulajdonított gépjárművön elrejtett kulcs helyéről

tudtak, azonban az alperes nem bizonyította, hogy erről a felperesi alkalmazottaktól szereztek tudomást. A tehergépjárművek bekerített, azonban nyílt telephelyen álltak, így az elkövetők a telephely megfigyelésével is információt szerezhettek a gépjárművek kulcsainak rejtkehelyéről. A harmadik, alperes által hivatkozott mentesülési ok az volt, hogy a gépjármű kulcsa a járművön került elhelyezésre. Etekintetben a bíróság kifejtette, hogy a Ptk. 555. § a biztosított kárenyhítési kötelezettségét rögzíti, míg az 556. § a káresemény okozásával kapcsolatos magatartáshoz fűz jogkövetkezményt. A kulcsok gépkocsiban hagyását a kármegelőzési kötelezettség körében elkövetett mulasztásnak kell tekinteni. Erről azonban sem a Ptk. 555., sem 556. §-ai nem rendelkeznek. A biztosított kármegelőzési kötelezettsége a Ptk. 277. § /2/ bekezdéséből, a felek együttműködési kötelezettségéből vezethető le, mely szerint a kötelezettnek a szerződés teljesítése érdekében úgy kell eljárnia, ahogy az az adott helyzetben elvárható, a jogosultnak pedig ugyanilyen módon elő kell segítenie a teljesítést. A kármegelőzés elmulasztásának jogkövetkezménye tehát nem a mentesülés, hanem a Ptk. 318. § /1/ bekezdése alapján alkalmazandó Ptk. 339. és 340. §-a szerinti kártérítés általános szabályainak alkalmazása. Habár a felek a szerződés tartalmát szabadon határozhatják meg, azonban a Ptk. 567. § /1/ bekezdésének szabálya szerint a biztosítási szerződésekre irányadó Ptk. rendelkezésektől a biztosítási szabályzat, valamint a biztosítási szerződés a biztosított hátrányára nem térhet el. Kármegelőzési kötelezettség megszegése esetén a mentesülés az alkalmazandó általános felelősségi szabályokhoz képest a biztosítottra lényegesen terheesebb, ezért az üzletszabályzatban kikötött jogkövetkezmény érvénytelen, mely a szerződés részleges érvénytelenségét okozza, és ez alapján alkalmazhatóvá válnak a Ptk. fentebb hivatkozott rendelkezései. Ezért az alperes fizetési kötelezettsége alól nem mentesülhet, ugyanakkor a Ptk. 340. § /1/ bekezdésében foglaltak figyelembevételével azt vizsgálni kell, hogy a károsult a kár elhárítása érdekében úgy járt-e el, ahogyan az az adott helyzetben általában elvárható. A felperes számára semmilyen jogszabályi, vagy hatósági előírás nem tette kötelezővé, hogy a járművek kulcsát a járműveken hagyja, tűzvédelmi előírások is csupán olyan kötelezettséget írtak elő, hogy olyan helyzetet kell teremteni, ami mellett a gépjárművek szükség esetén gyorsan és biztonságosan eltávolíthatók a telephelyről. Így a felperes bár tűz esetére köteles volt a gépjárművek gyors eltávolíthatósága érdekében a gépjárművek kulcsait a telephelyen tartani, azonban ezen kötelezettségének a telephelyen lévő lezárt helyen, és nem a gépjárműveken való elhelyezéssel kellett volna eleget tennie. Így a felperes kármegelőzési kötelezettségét megszegte, ezzel az okozott kár bekövetkezésében magatartása közrehatott. Mérlegelte az igazságügyi szakértő azon megállapítását, hogy a perbeli gépjármű ajtajának kinyitása és vélhetően a gépjármű elindítása az elrejtett kulcs segítségével történt. E körülményeket együttesen értékelve a felperesi közrehatás arányát 50 %-ban határozta meg, így levonva a gépjármű károkozás kori forgalmi értékéből a szerződés szerinti 10 %-os önrész összegét, a káresemény bekövetkezése miatt az alperes fizetési kötelezettségét 2.681.100 Ft-ban határozta meg.

Az ítélettel szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, melyben kérte az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását, a felperesi kereset teljes egészében történő elutasítását. Az elsőfokú bíróság okszerűtlenül mérlegelte, hogy az alperesnek két kulcs

helyett egy kulcs sorsáról van csak tudomása, továbbá, hogy a Ptk. 556. §-a szerint mentesülhet a kötelezettsége teljesítése alól. A Ptk. 340. §-ának alkalmazásával téves jogi álláspontra helyezkedett, így tévesen állapított meg 50-50 %-os kármegosztást. A kulcsokkal összefüggésben a felmerült bizonyítékok felülmérlegelését kérte, változatlanul állította, hogy a felmerült bizonyítékok két kulcs meglétét igazolják. Fellebbezésének másik hivatkozása azon alapult, hogy a Ptk. 556. §-a rendelkezik a biztosított kármegelőzési kötelezettségéről is, így a Ptk. szabályainak alkalmazásával juthatunk az alperes mentesüléséhez. Azt a szakértő egyértelműen igazolta, hogy a kocsikat a kulcsok segítségével nyitották ki, az pedig okszerű mérlegelés eredményeként állapítható meg, hogy a gépkocsi elindításának módja is az indítókulcs használata. A bírói gyakorlat egységes abban, hogy azon cselekményeket, vagy mulasztásokat relevánsnak tekinti, melyek a lopás elkövetését lehetővé teszik, vagy azt megkönnyítik. A per tárgyát képező gépkocsi kulcsát a lérugó bakján helyezték el, így a kulcs hozzáférhető helyen maradt, a kialakult bírói gyakorlat szerint ez pedig olyan fokú gondatlanság, amely elvezet a biztosító mentesüléséhez. Előadta továbbá, hogy a Ptk. 340. §-a is az alperesi teljes mentesüléshez vezethet, hiszen a bűncselekmény egyértelműen a felperesi súlyos gondatlansággal áll okozati összefüggésben.

A felperes csatlakozó fellebbezésében kérte az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását, az alperesi marasztalás összegének 5.362.200 Ft-ra és járulékaira történő felemelését. Vitatta, hogy a felperes kármegelőzési kötelezettségét megszegte volna, és ezzel a gépjármű eltulajdonításával okozott kár bekövetkezésében magatartása közrehatott. A szakértői vélemény csak vélelmezte, de nem állapította meg, hogy a tehergépkocsi homloklemezének felnyitása abból a célból történt, hogy az alatta lévő motortérből az ott elrejtett kulcsot az elkövető magához vegye, és a szakértői véleményből nem állapítható meg a motor beindításának módszere sem. Mindebből okszerűen az a következtetés vonható le, hogy egyáltalán nem biztos az, hogy a teheautót az elrejtett kulccsal indították be. Minderre tekintettel nem helytálló az a megállapítás, hogy a felperes kárenyhítési kötelezettségét bizonyítottan megszegte. Arra az esetre amennyiben ezen elsődleges álláspontját a bíróság nem osztaná, a kialakult bírói gyakorlattal tekintettel a kármegosztási mérték megváltoztatását, a biztosítóra terheesebb 70-30 % mérték meghatározását kérte.

A fellebbezés és a csatlakozó fellebbezés alaptalan.

A perbeli tehergépjármű kulcsainak számával kapcsolatos elsőfokú ítéleti megállapításokat az ítélet tábla teljes egészében osztja. Az elsőfokú bíróság a felmerült bizonyítékok okszerű, logikus mérlegelésével jutott arra a következtetésre, hogy ha a biztosítási ajánlatban szereplő két darab eredeti kulcs megjelölés nem a felperes tudtával került feltüntetésre, és egyéb perbeli adatok sem alkalmasak annak alátámasztására, hogy a vételkor a tehergépjármű két kulccsal rendelkezett. Így az a körülmény, hogy a tehergépjármű eltulajdonításakor a gépjármű csak egy kulccsal

rendelkezett, nem eredményezheti az alperesi mentesülést. Az elsőfokú bíróság a Ptk. 206. §-ának /1/ bekezdésében írt kötelezettségének megfelelően eleget tett, helyesen

mérlegeléssel jutott az ezzel kapcsolatos végkövetkeztetésre, ezért a felmerült bizonyítékok felülmérlegelésére a másodfokú eljárásban lehetőség és szükség nincs (BH 2006/403. számú eseti döntés), így az alperesi fellebbezés gépjármű kulcsaival kapcsolatos hivatkozásai az elsőfokú ítélet megváltoztatásához nem vezethettek.

A Ptk. 555-556. §-aival kapcsolatos elsőfokú bírósági okfejtéssel azonban az ítélet tábla teljes körűen egyetérteni nem tud. A Ptk. 555. § második fordulata kifejezetten a kármegelőzési kötelezettség teljesítésére tartalmaz rendelkezést, és a Ptk. 556. § /3/ bekezdése utaló szabállyal rendeli alkalmazni a Ptk. 556. § /1/ bekezdését a kármegelőzési kötelezettség megszegésére is. Ilyen körülmények között nem helytálló az a megállapítás, hogy a Ptk. 555. és 556. §-ai a biztosított kármegelőzési kötelezettségéről nem rendelkeznek. Amennyiben pedig ezzel ellentétes tényszerű megállapítás tehető, úgy nem a Ptk. 277. § /2/ bekezdésére alapítottan van helye a Ptk. 318. § /1/ bekezdése alapján alkalmazandó Ptk. 339. és 340. §-a szerinti kártérítési általános szabályok alkalmazására, hanem konkrétan a Ptk. 556. § /3/ bekezdése folytán az 556. § /1/ bekezdésében írt mentesülés feltételeit kell vizsgálni. Mindebből következően irreleváns az elsőfokú ítélet üzletszabályzatra és a biztosítási szerződések általános szerződési feltételeinek ütközésére, és ennek folytán a Ptk. általános hatályainak alkalmazására vonatkozó megállapítása. E kérdéseknek ugyanis a jogvita elbírálása szempontjából jelentőségük nincs, az alperesi felelősség tekintetében a Ptk. 556. § /1/ bekezdés alkalmazásával kell állást foglalni.

A Ptk. 556. § /3/ bekezdésére figyelemmel alkalmazandó 556. § /1/ bekezdése alkalmazásához azonban szükség van a „biztosító mentesül” kitétel helyes értelmezésére. E körben a bírói gyakorlat egyértelműen úgy foglalt állást, hogy a mentesülés jelentheti a biztosító fizetési kötelezettség alóli teljes mentesülését, de vezethet kármegosztáshoz - az ítélet tábla álláspontja szerint részleges mentesüléshez - is (BDT 2002/707., KGD 1996/174. és BH 1993/745. számú eseti döntések). Ilyen értelmezésre ad alapot a Ptk. 556. § /3/ bekezdéséhez fűzött Complex CD magyarázat is, amely szerint a kármegelőzési kötelezettség általánosságban valamennyi biztosítási fajtájánál kötelezettsége a biztosítottnak, ugyanakkor a kárenyhítési kötelezettség elmulasztása csak végső soron eredményezi azt, hogy a biztosító mentesülhet a szolgáltatási kötelezettsége alól. Kárenyhítési kötelezettség elmulasztása esetén a biztosított által tanúsított magatartás értékelésénél a Pp. 164. § /1/ bekezdésére is figyelemmel a perben a biztosítónak kell azt bizonyítania, hogy a kár bekövetkezése kizárólag a biztosított szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartására vezethető vissza, vagy ez a biztosított magatartás csupán valamilyen mértékben megkönnyítette a károsodás bekövetkezését. A bizonyítás eredményétől függően kerülhet sor a biztosító teljes vagy részleges mentesülésének megállapítására (BDT 2000/171. számú eseti döntés). A felperes azzal, hogy a gépjármű kulcsait a gépjárműben hagyta, olyan

súlyosan gondatlan magatartást követett el, ami a kár bekövetkezéséhez hozzájárult, mindezzel figyelemmel a kármegelőzési kötelezettség elmulasztásában megnyilvánuló önhibára figyelemmel indokolt az alperes részleges mentesülését megállapítani a szolgáltatási kötelezettsége teljesítése alól. Az a magatartás, hogy a gépjármű kulcsai a járművön kerülnek elhelyezésre, abban az esetben is megvalósítja a súlyosan gondatlan felperesi magatartást, ami a kár bekövetkezéséhez hozzájárult, ha ténylegesen az

elkövetők nem tudtak a kulcsok helyéről, illetve a jármű beindítására sem a kulccsal került sor. A gépjárművek eltulajdonításának célja általában azok újraértékesítése, ismételt forgalomba helyezése, ezt pedig egy gépjárművön hagyott kulcs lényegesen megkönnyíti akkor is, ha konkrétan az eltulajdonításkor nem ezen kulccsal történik a gépjármű beindítása. Elvárható a jármű tulajdonosától, hogy még rejtett helyen se hagyja a tehergépjármű kulcsát a járművön, e kötelezettség teljesítésének megszegése pedig a kármegelőzési kötelezettség körében értékelendő. Mindebből következően döntő jelentősége a csatlakozó fellebbezésben hivatkozott szakértői véleményben is érintett kulccsal való beindítás kérdésének nem volt, az ugyanakkor megjegyzendő, hogy az elsőfokú bíróság azt nem állapította meg tényállásában, hogy a gépjármű elindítása a kulcs segítségével történt. A szakértői vélemény is csak valószínűsítette e körülményt. Akkor pedig helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor az ezzel kapcsolatos szakértői megállapítást a bizonyítékok között mérlegelte, a mérlegelés eredménye pedig logikus és okszerű, nem iratellenes, így e körben a felperesi csatlakozó fellebbezés indokaira hivatkozással a felperes kötelezettségzegésének hiánya megállapítására lehetőség nincsen.

Amennyiben pedig a kármegelőzési kötelezettség sérelme megállapítható - ahogyan etekintetben más dogmatikai alapon ugyan, de helyes megállapításokat tesz az elsőfokú bíróság -, úgy az alperesi szolgáltatási kötelezettség egy része alóli mentesülésre van lehetőség. Amennyiben az alperes a kármegelőzési kötelezettség megszegése miatt a szolgáltatási kötelezettségének egy része teljesítése alól mentesül, úgy a bíróságnak azt kell mérlegelnie, hogy a bekövetkezett kár vonatkozásában milyen mértékű biztosítói mentesülés megállapítására van lehetőség. Etekintetben az elsőfokú bíróság a felmerült bizonyítékokat helyesen mérlegelte, és a felperesi szerződéses kötelezettség megszegését kellő súllyal értékelte, amikor az alperesi felelősséget az önrész leszámítása utáni 50 %-os kárértéken találta megállapíthatónak. A felperesi fellebbezésben hivatkozott konkrét eseti döntés önmagában nem ad alapot arra, hogy az ítéletábla az alperesi szolgáltatási kötelezettség mértékét a biztosítóra terhesebben változtassa meg, ezért a mentesülés fokának módosítására sem látott az ítéletábla lehetőséget.

Összességében a fenti indokok alapján - részben eltérő indokolással - az ítéletábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § /2/ bekezdése alapján helybenhagyta. A másodfokú eljárásban mind a felperes, mind az alperes pervesztesek lettek, a fellebbezés és csatlakozó fellebbezés pertárgyértéke is azonos volt, ezért az ítéletábla a Pp. 81. § /1/ bekezdése alapján kimondta, hogy másodfokú perköltségeiket a felek maguk viselik. Az alperes fellebbezésére az illetéket leróttá, ugyanakkor a felperes a perben érvényesülő tárgyi illetékfeljegyzési jogra figyelemmel csatlakozó fellebbezésére eljárási illetéket nem rótt le. Ezért az ítéletábla

- 7 -

Gf.III.30.436/2008/3. szám

az 1990. évi XCIII. törvény 74. § /3/ bekezdésére figyelemmel, a 6/1986. (VI. 26.) IM számú rendelet 13. § /2/ bekezdése, valamint 15. § /1/ és /3/ bekezdése alapján kötelezte a felperest a le nem rótt csatlakozó fellebbezési eljárási illeték megfizetésére.

Szeged, 2009. január 12. napján

Dr. Kissné dr. Koch Ágnes sk.
a tanács elnöke

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin sk.
előadó bíró

Dr. Kiss Gabriella sk.
táblabíró